

מזכב לגלות את הסוד הנורא, לפני שהציפורים יצפצפו אותו מצרות העצים:

המדיניות הרשמית של ממשלת ישראל התמוטטה.

התמוטטה ללא תקנה. ושום טיח מילולי לא יעזור עוד. נוסחות מתוכמות של הונאה עצמית יכר לות לאפשר לגחל להישאר בממשלה זו עוד כמה ימים, עוד כמה שבועות. **אולם תוך שלושה חודשים, כך אפשר להינבא, תהיה ההתמוטטות גלויה לכל עין, והממשלה תהיה הלאומי תיאלץ להתפרק.**

★ ★ ★

א ותה מדיניות ז"ל — ספק אם התואר "מדיניות" בכלל היה יאה לה. כי מטרתה העיקרית היתה למנוע מן הממשלה את הצורך להחליט מה לעשות כי ביבוי מלחמת-שת-הימים.

מכיוון שאשכול ושות' רצו לשמור על שלמות הממשלה שקמה לצורכי המלחמה

בהדרגה סיפוח כל השטחים לישראל.

★ ★ ★
ה איש שמוטט את המדיניות הזאת, בפיקחות רבה ובסבלנות עילאית, הוא גונאר יארינג.

הוא לא פעל, כמובן, לבדו. עזרו לו כמה וכמה תהליכים בינלאומיים. בין השאר:

● **ההתקרבות האמריקאית-סובייטית, בעיקבות המשא-והמתן לישראל, שלום בוויאטינאם.**

● **האינטרס הסובייטי המובהק בפתיחת תעלת-סואץ ובמניעת מלחמה חדשה במרחב, תוך קיום מיטתו של עבד-אל-נאצר במצרים.**

● **החלטת ג'נרל ג'ונסון שלא להציג מחדש את מועמדותו לנשיאות, דבר ששיחרר אותו מן התלות בקולות היהודיים.**

● **הצורך הדחוף של עבד-אל-נאצר בהסדר מדיני, שיביא לפתיחת-התעלה ול-**

פירוש הדבר כי הכתנה היא פחות או יותר, לנסיגה מכל השטחים.

יחד עם זאת מטילה ההחלטה על הערבים להכיר בגבולות ישראל — ומובן מאליו שפירוש הדבר ההכרה בקיום ישראל עצמה. שהרי אי אפשר להכיר רשמית בגבולותיה של מדינה שאינם מכירים בקיומה.

חוץ מזה הוטל על הערבים להפסיק את מצב-ההלחמה (וזה כולל, כמובן, את החרם הערבי). לפתוח את נתיבי-המים הבינלאומיים (ובכללם תעלת-סואץ) בפני אוניות ישראל. כן הוטל על הצדדים לפתור את בעיית-הפלסטיים.

זוהי **תוכנית-שלום שלמה**. בניגוד לגבואת מדינת-ירושלים, הודיעו מצריים וירדן שהן מקבלות תוכנית זו, על כל חלקיה.

ואז שאל יארינג את ממשלת-אשכול ב"אויבות: האם אתם מסכימים לתוכנית זו? **במצב זה לא היתה כל ברירה אלא להשיב בחיוב.**

כי תשובה שלילית היתה בכחנית הכרתת מלחמה על האו"ם, על כל ידידות ישראל

"תסמכו על הערבים. הם יפוצצו את העסק, ואנחנו לא נפסיד כלום."

אבל הוא עשה את החשבון שוב בלי אותו שבדי פיקה, יארינג.

כי אותה שעה כבר נישג יארינג למוטט את עמוד-התווך השני של הגנוסחה הממשלית: "משא-ומתן ישר, פנים-אל-פנים". נוסח תחילה השב להביא למשא-ומתן "נוסח רודוס" בקפריסין. הוא רצה לזמן שם את נציגי הצדדים, תחילה בתורים נפרדים, ו' לאחר מכן בפגישות פנים-אל-פנים.

אולם הערבים לא הסכימו. משלוח נציגים מיוחדים לקפריסין — זה היה גראה ככניעה לישראל. עבד-אל-נאצר פחד מצעד כה גלוי ודרמאטי.

ואז הוציא יארינג את המצאתו הגאוזנית: **להעביר את המשא-ומתן לבניין האו"ם בניו-יורק.**

עברו ימים רבים עד שמדינאי ירושלים תפס את גאונותו של תכסיס זה, ועמדו על כל משמעותו. כי באו"ם יושבים נציגי ישראל ומדינות

הדרגת האחרון

השולחן העגול של מועצת הבטחון: ישיר ולא ישיר, פנים אל פנים וגב אל גב

בלבו, ומכיוון שממשלה זו לא יכלה להסכים על שום מדיניות של ממש, ומכיוון שהכל רצו בהמשך הסטאטוס-קו בשטחים, הוצאה הגנוסחה הבאה:

"ישראל לא תגלה את תוכנית השלום שלה אלא כמשא-ומתן ישיר, פנים אל פנים, עם ממי שלות ערב, שיסתיום בהסכם שלום רישמי. עד אז תחזיק ישיאל בכל השטחים שכבשה."

היתה זאת נוסחה נהדרת, שעשתה רושם רב בעולם. היא פטרה את הממשלה מכל דיון, ואפילו מכל מחשבה, על עתיד השטחים. היא סבלה רק מפגם יסודי אחד:

היא היתה מבוספת כליכולה על ההנחה שמנהיגי-ערב הם מטומני טמים, וכי יוסיפו להיות מטומני טמים.

כלומר: היא היתה מושתת על התקווה כי מנהיגי-ערב לא ייכנסו לשום משא-ומתן כזה, כך שממילא לא יהיה צורך להציג תוכנית-שלום שיש בה ויתורים כלשהם.

ורבים מחבריה-הממשלה, ובראשם **ז'וי אשכול, קיוו כי מצב זה יימשך הרבה שנים, וכי בינתיים יתרגל העולם לכיבוש הישראלי, הערבים ישלימו עימו, וכך יתבצע**

הקלת הלחץ הכלכלי-הצבאי על מצריים, ושימנע את הסתבכותו במלחמה נוספת.

● **התמיכה הבלתי-מסוייגת בשליחות יארינג מצד ארתאנט, המבקש לטהר את שמו מן הרבב שדבק בו בעיקבות מעשיו הגמריים ערב מלחמת-שת-הימים.**

כך נוצרו פיתאום הנתונים ללחץ חזק מאוד על ישראל.

יארינג השתמש בזרם זה כדי להפעיל מקדח חשמלי שיפורר בזה אחר זה את עמודי-התווך של מדיניות ממשלת-אשכול.

חיש מהר נתברר שאין זה אלא בניין-קלפים.

★ ★ ★

וא הפעיל את המקדח, תחילה, נגד החלק הראשון של הגנוסחה: "ישראל לא תגלה את תוכנית השלום שלה..."

הוא הצביע באדיבות רבה על **העובדה שישנה כבר תוכנית שלום, שנתקבלה באו"ם על דעת כל הצדדים, וישראל בכללם. זוהי החלטת מועצת-הבטיחון מחדש נוכמבר.**

החלטה זו מטילה על ישראל לסגת "משטחים שכבשה במלחמה". בהקדמה שלה נאמר כי האו"ם אינו יכול להסכים לסיפוח שום שטחים כתוצאה ממלחמה.

בעולם, וגם על ארצות-הברית.

היא היתה מעמידה בסכנה נור"א את האפשרות לקבל פאנטומים להגנת-ישראל, בה בשעה שזרם הנשק לערבים היה מתגבר אז פי כמה וכמה, עם התגברות סיכויי המלחמה.

מאידך: הסכמה לתוכנית-שלום מפורשת זו היתה מפילה במכה אחת את עמודי-התווך של מדיניות-הממשלה: שלא תגלה שום תוכנית-שלום לפני המשא-ומתן הישיר, ו' שאותו משא-ומתן יתנהל בלי כל תנאים. השגריר תקוע קיבל הוראה להצהיר, כי ישראל מקבלת את החלטת מועצת-הבטחון בכללותה.

כלומר: המשא-והמתן יתנהל עלי-מי תוכנית זו, שעקרונותיה ברורים לגמרי. עמוד התווך הראי שון של המדיניות הממשלתית התמוטט.

★ ★ ★
וויכוח שהתעורר כממשלה ב"עיקבות מפינה מכריע זה, השתדל אשכול להציג אותו כתבסיס חסר-חשיבות.

הוא אמר, בערך, כך: "אל תדאגו נכון שזה קובע בסיס ותנאים חוקיים למשא-ומתן, בניגוד למה שאמרנו. אבל בכלל לא יהיה ישיר, פנים-אל-פנים, ולזה לא יכולים הערבים להסכים בשום אופן."

ערב תמיד ליד שולחן אחד. למשל, ליד השולחן העגול הארוך של מועצת-הבטחון. הם גם נפגשים שם כל יום בטרקלין ה' משלחות. והם גם מזדמנים יחד בחדרי המזכירות הכללית.

יארינג אמר לעצמו: "שם אפשר לנהל משא-ומתן בשקט, בלי צורך בשינויים דרמאטיים. ושום צד לא יוכל לטרב לנהל. תחילה אקרא פעם לצד זה ופעם לצד זה. לאחר מכן אקרא להם ביחד. ואם יהיה צורך, יוכל ארתאנט עצמו להזמין את שגרירי ישראל וירדן לספל קפה במשרדו. מי יעז לטרב?"

כך נפטרו חוסיין ועבד-אל-נאצר מן הצורך לשלוח נציגים מיוחדים למקום מיוחד, דבר שיכול היה להתפרש כנסיגה מצידם, ואילו ממשלת-ישראל תוכל לטעון, תחילה, שאלה הן רק התייעצויות מוקדמות — ולאחר מכן תוכל לטעון כי זהו באמת משא-ומתן ישיר, פנים-אל-פנים, מ' כיוון שנציגי שני הצדדים יודמנו יחד אצל יארינג וארתאנט.

ממש ביצית-קולומבוס.

★ ★ ★
למעשה, התמוטט בכך עמוד התווך השני של המדיניות הממשלתית. החלום של ועידת-שלום רשמית ותגנית, שבה יישבו נציגי ישראל וערב אלה מול אלה במיפגש היסטורי, נמוג. נמוגה גם התקווה כי שליחות-יארינג (המשך בעמוד 10)